

מישראל קשרו לו וכו', הלא יחד עם שבט לוי שלא נמנה עם בניי היה יותר מששים ריבוא.

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע וכו' קשרו לו שני כתרים, כ' ה' מסיני בא וזרח משעיר למו וגו', משעיר בגימטריא כתר.

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת וכו' וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא וכו', כ' אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי, כאשר הכח בא אל התחתונים ^{אוצר החכמה} הרי הוא מתרבה, כמ"ש בזה"ק ומתברכין מילין בגויהו, ובה מיושב מה שדקדקו התוס' שבתחילה היה ס' ריבוא מלאכים ובהפריקה ק"כ ריבוא, כי אצל התחתונים נכפל.

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה ב"ק ואמרה להן מי גלה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח וגו', הלא במד' א' דפסוק זה מדבר בתחתונים, אך י"ל דממתן תורה ואילך שייך זה לתחתונים, מאחר שכבר נתגלה רז זה לבני".

מה תפוח זה פרי קודם לעליו, יל"פ עפ"י מה דא"י במשנה לגבי מעשרות שתפוח הוא תחילתו אוכל, ע"כ שפיר מקרי פרי קודם לעליו כיון שקודם שהעלים נגמרים כבר נקרא שם פרי על התפוח.

בתוד"ה כפה עליהן הר כגיגית, ואע"פ שכבר הקדימו נעשה לנשמע, אולם לישראל יש רצון פנימי אמיתי ועי"ז זוכים הם שאף בזמנים שאינם יכולים להחזיק במדרגה זו כופה אותם הקב"ה ביד חזקה.

בד"ה כפה עליהן הר כגיגית, ואע"פ שכבר הקדימו נעשה לנשמע שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה וכו', הכוונה לתורה שבע"פ, דא"י במד'

סמכוני באשיות שתי אשיות של מעלה ואש של מטה היינו תורה שבכתב ותורה שבע"פ, וא"י במד' תנחומא שהכפיה היתה על תורה שבע"פ.

בד"ה שני כתרים, של הוד היו וכו', מכאן מקור למנהג לאכול מאכלי חלב בל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד כי גם בשבועות נוהגים לאכול מאכלי חלב ובמתן תורה הלא היו כתרים של הוד.

בד"ה ירדו ק"כ ריבוא וכו' ואע"ג דגדולה מדה טובה ממדת פורענות ה"נ גדולה היא שמלאך טוב היה קושר שני כתרים ומלאך חבלה לא היה בו כח כי אם להסיר אחד, קשה למאן דאית ליה דבמתן תורה ג"כ היו ק"כ ריבוא מלאכים כדא"י במד' היכן היא המדה טובה מרובה, וי"ל דלעולם קשה למה פרקו ב' ^{המדה הטובה} הכתרים הלא א"י אבדתן נעשה שמרו נשמע, והיו צריכים להשאיר הכתר של נשמע, ע"כ אפשר לתרץ למ"ד הנ"ל דבאמת לא פרקו המלאכים אלא כתר אחד, ומה שהוצרכו ק"כ ריבוא מלאכים משום דמדה טובה מרובה.

בד"ה פרי קודם לעליו הקשה ר"ת שהרי אנו רואים שגדל כשאר אילנות, ואולי כאשר בני ישראל חטאו נשתנה סדר פריחת התפוח, ועוי"ל עפ"י התרגום כתפוחי גינתא דעדן, ואולי שם פרי קודם לעליו, ובה ניחא לשון הגמ' תפוח זה, עוד הקשו התוס' דבהאי קרא לא נמשלו ישראל לתפוח אלא הקב"ה, י"ל שהאילן נמשל להקב"ה והפירות לישראל, כדא"י בזה"ק דישראל נקראים איברין דשכינתא כדכ' ממנו פריך נמצא.

דף פח ע"ב

הנעלבין ואינו עולבין וכו' עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, כפי שמקבלים היסורים בשמחה נעשה מזה אהבה.